

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foi „Libertatea” cu adausels sale „Foaia Interesantă”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
 Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Insertiuni:

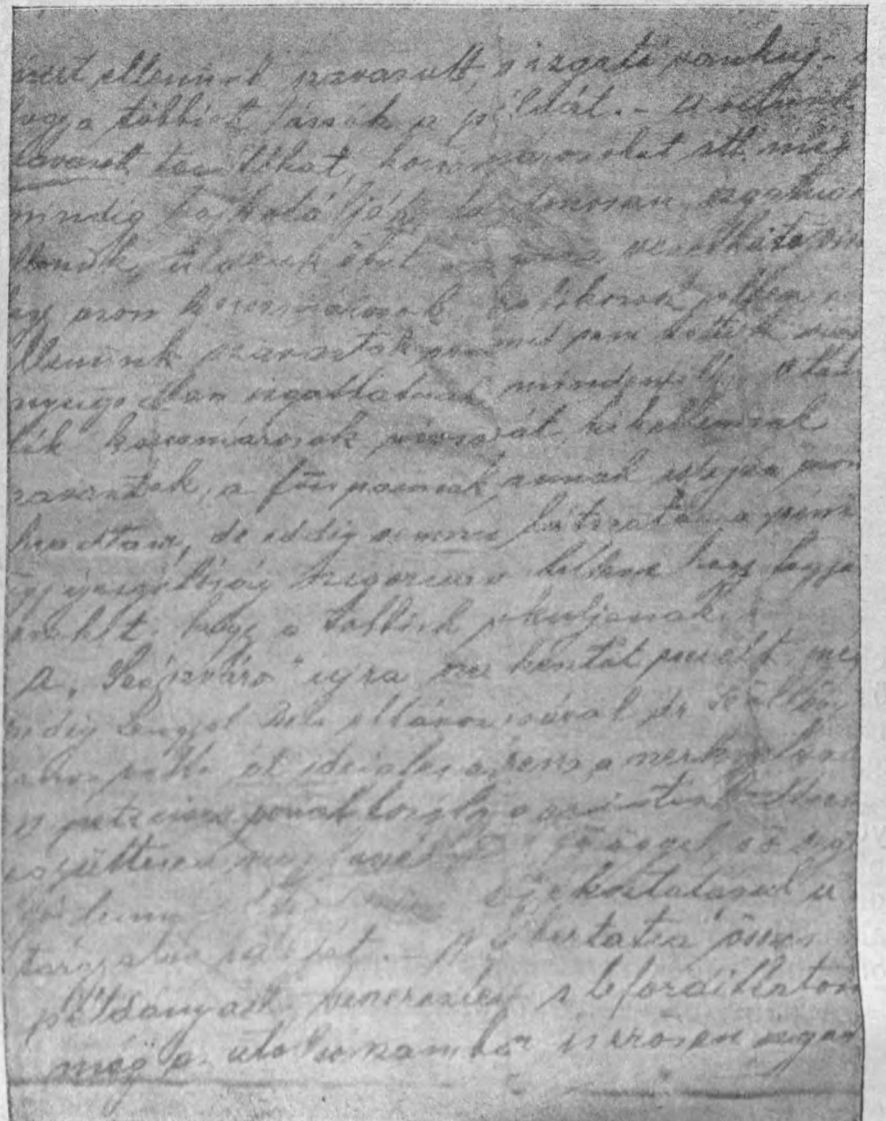
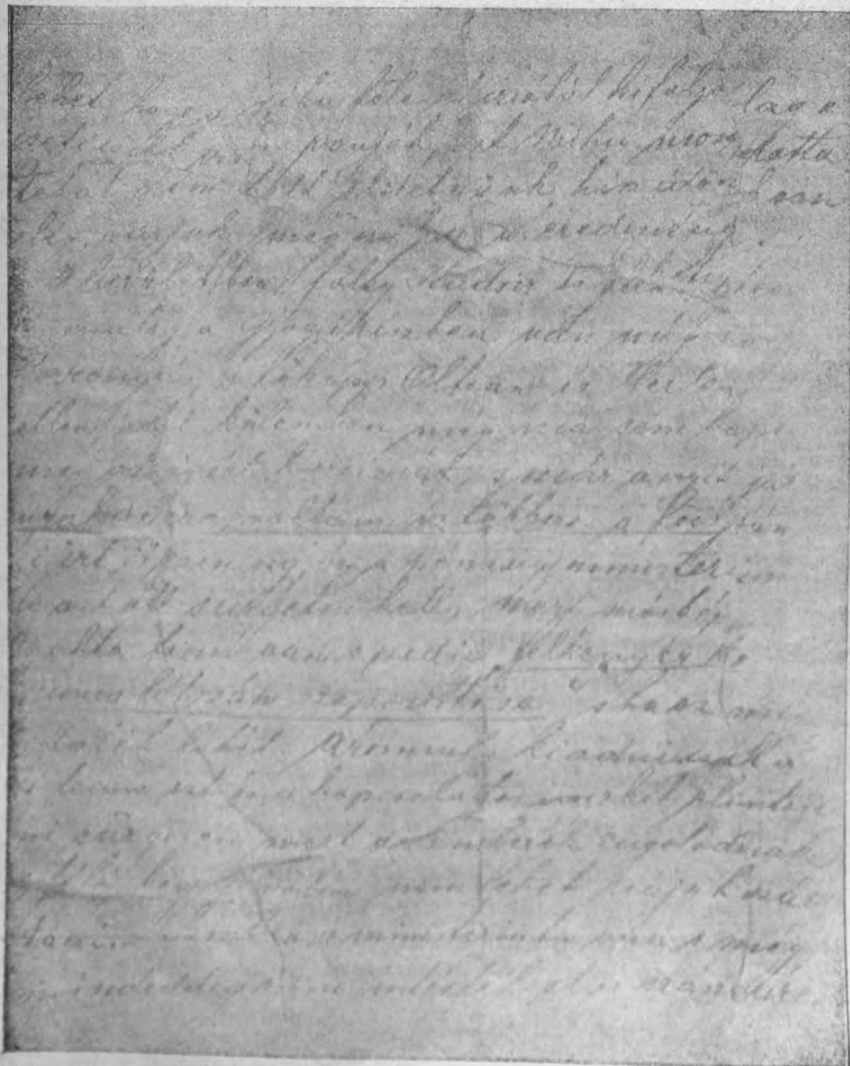
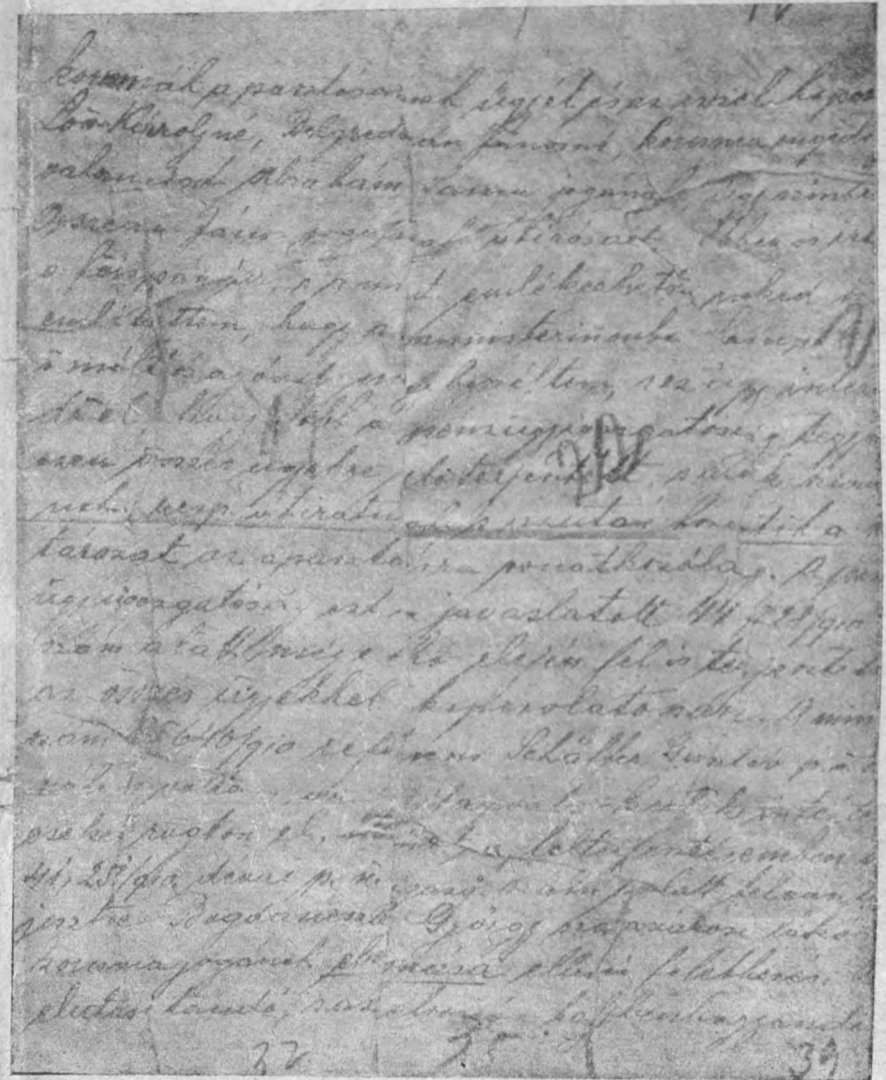
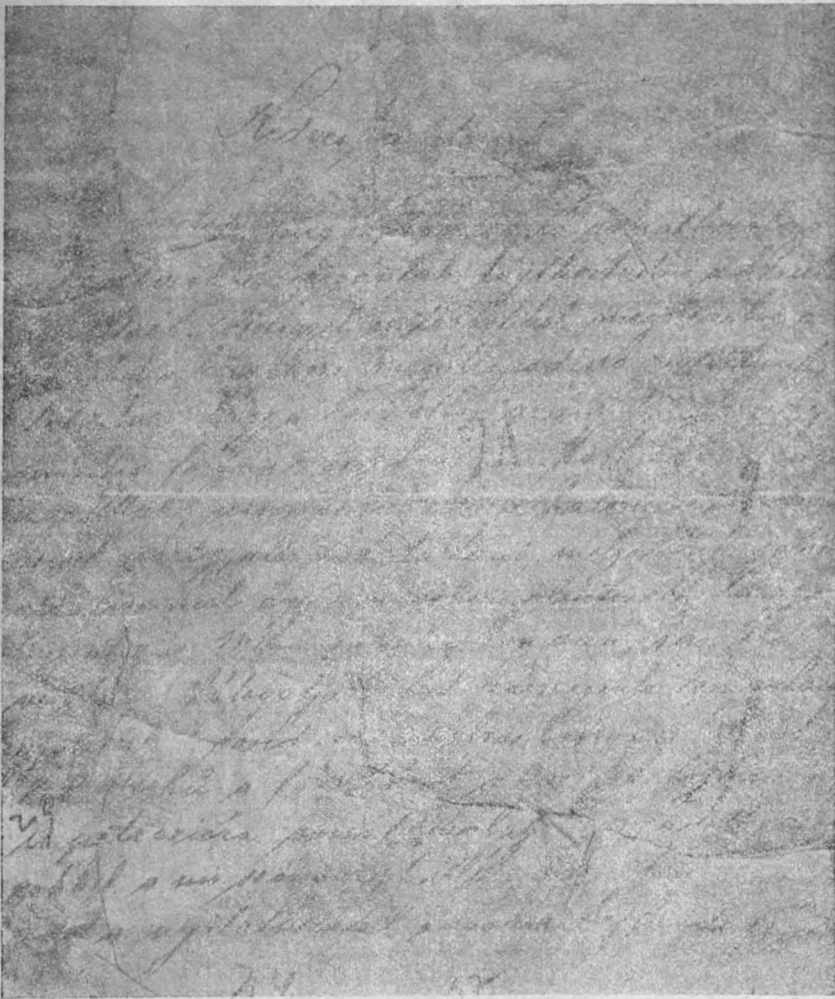
1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

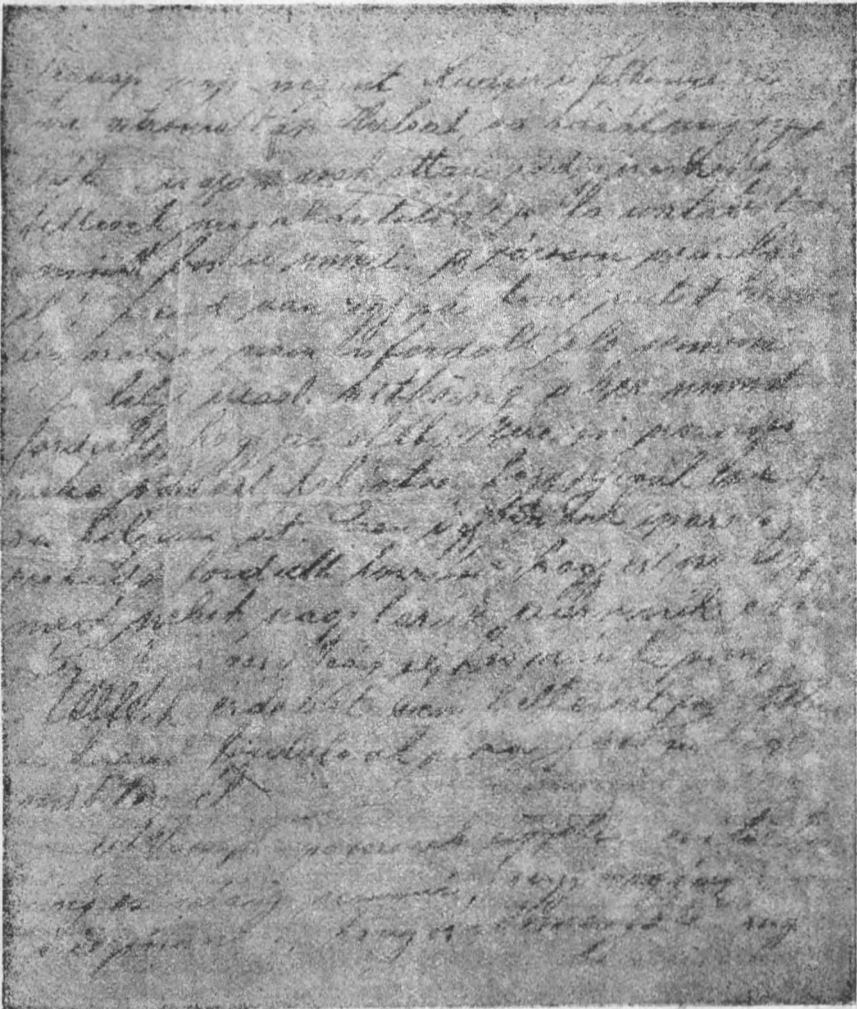
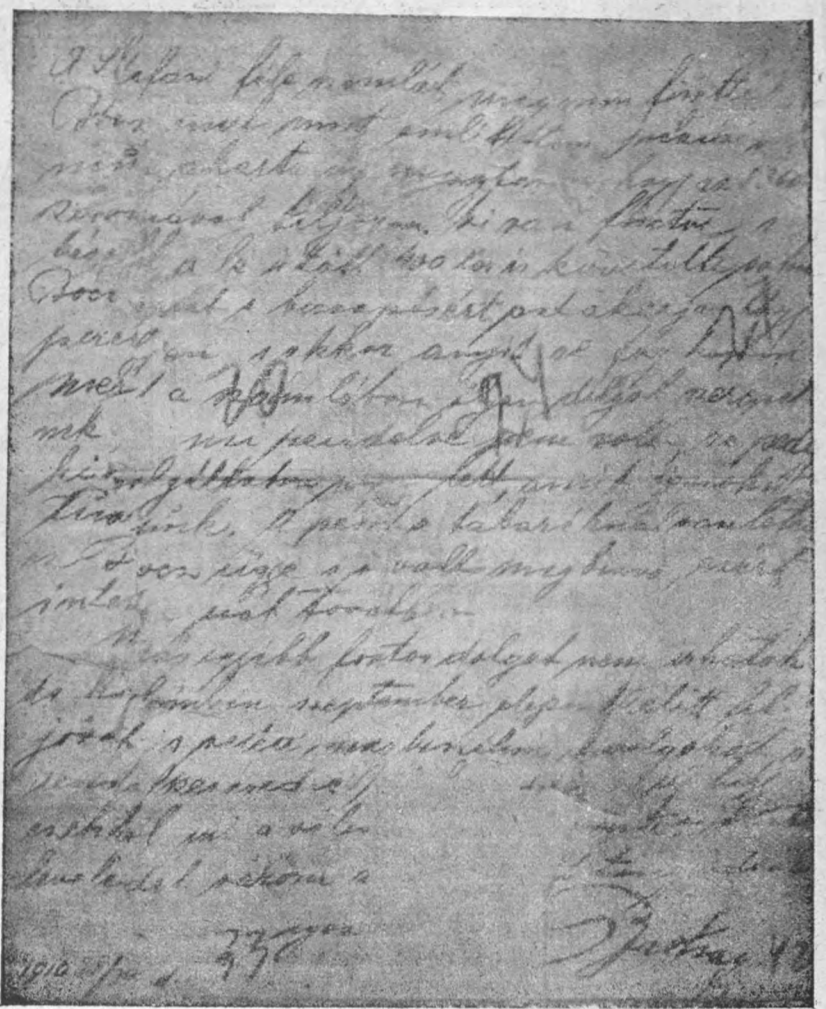
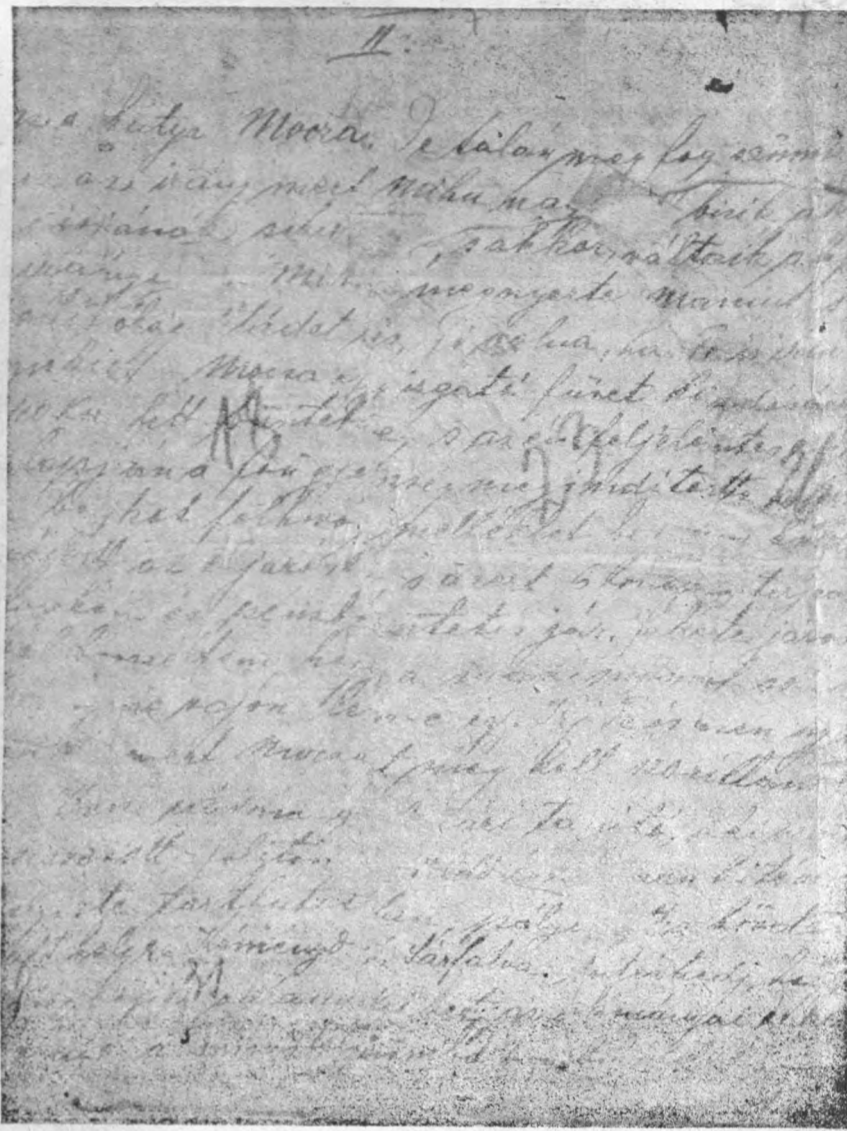
Insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

CE CHEMARE ARE un deputat ca Dr. Farkas, la Orăștie?

Scrisoarea căpitanului de poliție din Orăștie, Baksay, care descopere tot! Iată-o în fotografie, — și apoi în tipar:

Această scrisoare redată în formele tiparului, sună așa:

Kedves barátom!

Leveledet megkaptam, s arra vonatkozólag a következőkben kívánlak tájékoztatni a kerület helyzetéről. Göröggel s többekkel megbeszélve a dolgokat, a következő megállapodásra jutottunk: tekintve, hogy a kerületben az izgatások még mindég folynak és a kedélyek több helyen nagyon izgatottak, nem találjuk alkalomszerűnek, most pártgyűléseket tartani, melyeknek jelen alkalommal úgy sem volna jelentősebb tárgya. Különben is Mihu jelenleg honvon, s az oláh vezetőket látogatja, most Szászrégenbe lesz valami gyűlésük, s rövid idő múlva Dézsen, s Szebenbe, hol Mihu a főakciót akarja kifejteni.

A peticióra vonatkozólag a föladott emberekkel be-

szélttem, s rendben van, a nyilatkozatok adására hajlandok, de lehet, hogy a Mihu-féle ákzióból kifolyólag, a peticiót vissza vonják; ezt Mihu mondta, tehát men kell elsietnünk, hisz időnk van elég, várjuk meg mi lesz az eredmény.

A kerületben főleg Kudzsir és Felkenyéren, s némileg a Gyógyi részben van még nagy forrongás s főképp **Oltean** és **Herlea Aron** ellen, aki különben még ma sem kapta meg **az ígért korcsmát**, s már annyit jár a nyakamra! Voltam is többször a főispán urnál ki **írt is ezen ügyben** a pénzügyministeriumhoz, de azt ott sürgetni kell, mert másképpen alszik. Az akta fenn van s pedig »Felkenyér község korcsma létszám szaporítása« s ha ez megadatik lehet Áronnak kiadni csak a jogot Jó lenne ezt és a kapcsolatos ügyeket elintéztetni sürgősen mert az emberek zugolodnak s féltő hogy jövőben nem lehet reájuk számítani!

Szintén a ministeriumba van s még mind eddig nem intézték el, a szászvárosi korcsmák apasztásának ügyét, és az ezzel kapcsolt Löw Károlyné, Belgredean Jánosné, korcsma engedélyét, valamint Abraham Samu jogának, ugyszintén Oprean János jogának átírását. Ebben is **írt a főispán ur** s a mint emlékezhetsz, neked is említettem, hogy a ministeriumba Hampel ő méltóságával megbeszéltem, s ez úgy intézendő el, hogy előbb a pénzügyigazgatóság tegyen ezen összes ügyekre előterjesztést, s azok kiadatnak resp. átíratnak, s **azután hozatik a határozat az apasztásra vonatkozólag**. A pénzügyigazgatóság ezt a javaslatot 44728/910. szám alatt még e hó elején fel is terjesztette az összes ügyeket kapcsolatosan, A minister szám 85640/910. referens Schäffer Gusztáv p. ü. tanácsos nála is voltam Dr. Ajtayvál, kérlek intéztesd ezeket rögtön el, mint a felterjesztésemben van.

41.251/910. dévai p. ü. igazg. szám alatt fel van terjesztve Bogdaneszk György, szászvárosi lakos korcsma jogának elvonása elleni felebbezés. **Ez elutasítandó**, s az elvonás helybenhagyandó, mert ellenünk szavazott s **izgató vankuj**, s hogy a többiek lássák a példát.

A velünk szavazott tanitokat, korcsmárosokat stb. még mindég bojkotálják folytonosan izgatnak ellenük, üldözik őket, s ez arra vezethető vissza hogy azon korcsmárosok, tráfikosok ellen, akik ellenünk szavaztak semmit sem tettek s így nyugodtan izgathatnak mindenfelé.

A tanitok, korcsmárosok névsorát kik ellenünk szavaztak, a főispánnak annak idején azonnal beadtam, de eddig semmi látszata — a pénzügyigazgatóság szigoruan kellene hogy fogja ezeket, hogy a többiek okuljanak!

A »Szászváros« újra szerkesztőt cserélt, még pedig Lengyel Béla eltávozásával dr. Szöllösy János vette át ideiglenesen a szerkesztést.

A peticzióra vonatkozólag az intézkedéseket együttesen megbeszéltem Göröggel, s ő segít, jó lenne megtudni tájékoztatásul a tárgyalás idejét.

A „Libertatea” összes példányaikat beszereztem s lefordítottam. Még az utolsó számban is erősen izgat az a kutya Mocza! De talán meg fog szünni ez az irány, mert Mihú nagyban bizik ákcziójának sikerében, s akkor változik a lap iránya! Mihú megnyerte Maniut s állítólag Vládót is. Jó volna ha te is írnál neki.

Mocza egy izgatófűzet kiadásáért 40 kor. lett büntetve, s az én feljelentésem alapján a főügyesség megindította azért a bojkot-felhívó-melléklet be nem küldése végett az eljárást, s azért 6 hónapig terjedő fogház és pénz büntetés jár! *Fekete járásbíróval beszéltem, hogy a maximumot sozza reá — de vajon lesz e így? Irj te is ezen ügybe neki mert Moczáat meg kell szorítani.*

Vászi Ádám gyalmári tanító, a ki velünk szavazott, folyton üldözésnek van kitéve, helyzete tarthatatlan, pályázott a következő két helyre: Kéménd és Sársálya; intézkedj, hogy megkapja valamelyiket, az okmányai és kérvénye a ministeriumba van beküldve.

Tegnapi-nap megint Kudzsir és Felkenyéren megostromolták Herleát, s a házat megrongálták, s ugyancsak ottan eddig ismeretlen tettesek megakasztották a fa usztást, ezek mind bosszu művei.

A városon aránylag elég csend van — egy pár kisebb esetet kivéve ugyszólván nem is fordult elő semmi.

A helyi izr. hitközség a kereskedelmi ministerhez fordult, hogy az október 4-ére eső országos kirakó vásárt, tekintve, hogy ujévük lesz, 3-ikra helyezze át. Ezen ügyben sok iparos és kereskedő fordult hozzám, hogy ezt ne tegyék, mert nekik nagy kárak származik ebből, s tényleg a zsidóság oly kis számba van, hogy a többiek érdekét nem kell ezért csorbítani, ha hozzád fordulnak reád bizom, hogy mit tegyél.

A Vályepei papunk ügyében sem történt még ez idáig semmi, s így szegény a mi szégyenünkre, könyöradományból teng.

A Stefani-féle számlát még nem fizette ki Bocz, mert mint említettem neked, nem akarta úgy nyugtázni, hogy az 5360 koronával teljesen ki van fizetve, s később a leütött 400 kor. is követelte volna. Bocz ezért a becsapásért azt akarja, hogy pereljen, s akkor annyit sem fog kapni, mert a számlában olyan dolgok szerepelnek, mi rendelve nem volt, se pedig kiszolgáltatva nem lett, a mit igazolni tudunk. A pénz a takaréknál van letéve, ez Bocz ügye s ő volt megbizva, ezért intézze csak tovább.

Más egyéb fontos dolgok nem irhatok, de külömben szeptember elején 10 előtt fel jövök, s veled megbeszélem a dolgokat, addig is irj hogy ezekről mi a véleményed s mint intéztél? leveled várom, a viszontlátásig, üdvözöl igaz hived

1910. VIII./30. d. e.

Baksay s. k.

Tradusă pe românește această scrisoare spune:

Iubite prietinel!

Scrisoarea ți-am primit-o, și cu privire la ea doresc a te lămuri în următoarele despre stările din cerc. Înțelegându-mă cu Görög și cu mai mulți asupra lucrurilor, am hotărât următoarele: „Unde în samă că agitațiile în cerc decurg încă și spiritele în mai multe locuri sunt foarte aprinse, nu găsim de potrivit a ținea adunări de partid, cari acum și așa n'ar avea obiecte mai de însemnătate. Și de altfel Mihú e acasă și cercetează pe conducătorii valachi, acum vor avea în Reghinul-săresc ceva adunare și peste puțină vreme în Dej și Sibiu, unde Mihú vrea să dezvoltă acțiunea (lucrarea) de căpetenie.

Ce privește petiția (recursul dat contra alegerii) cu oamenii dați am vorbit și e în rîndneală, sunt aplicați să facă declarațiunile, dar să poate, că în urma acțiunii lui Mihú, să se retragă petiția; asta Mihú a spus o, nu trebuie dară să ne grăbim, doar avem vreme destulă, să așteptăm ce va fi sfârșitul.

În cerc, mai ales în Cugir și Vinerea, dar în alt-va și în partea Geoagiului, este încă ferebere mare și mai cu seamă împotriva lui Oltean și Aron Herlea, care de altfel nioi azi n'a căpătat încă crîșma fîgăduită, și atîta îmi tot vine pe cap! Am și fost de mai multe ori la dl. fișpan, care a și scris în treaba asta la ministeriul de finanțe, dar aceea trebuie urgeată (grăbită) acolo, căci altcum doarme. Actele (scrisorile) sunt în sus și adică: „Înmulțirea crîșmelor în comuna Vinerea” și dacă asta (înmulțirea de crîșme) să de, să poate da numai lui Aron dreptul. Ar fi bine ca treaba asta și ce e ce stau în legătură cu ea, să fie isprăvite cât de iute, căci oamenii sunt nemulțumiți și e de temut că pe viitor nu-i mai putem câștiga!

Tot în ministeriu este, și până în zi de azi nu e isprăvită încă, nici treaba cu scărțirea numărului crîșmelor din Orăștie și în legătură cu aceasta dreptul de crîșmă a femeii lui Lövy Károly și a celei alui Ion Belgredean, tot asemenea

și transcrierea dreptului lui Abraham Samu și a lui Oprean Ioan. Și în treaba asta a scris dl. fișpan și pe cum ți-aduci aminte și ție ți-am pomenit, că în ministeriu am vorbit cu măria sa Hampel, și asta așa trebuie isprăvită: că: Intli direcțiunea financiară să facă privitor la toate treburile acestea, propunere și acelea (drepturi) să dau, unele să transcriu, și după aceea să aduce hotărîrea pentru scărțirea! Direcțiunea financiară încă la începutul lunii acesteia, a și înaintat planul acesta sub Nrul 44727/1910 în legătură cu toate cererile. Nr. ministerial e 88640/1910, referent Gustav Schäffer cons. financiar, și la el am fost, cu Dr. Ajtai, te rog umblă în rînd ca să fie acestea toate isprăvite îndată așa pe cum e cerut în scrisorile așternute de mine.

Sub Nr. 41.251/910 a dir. financiare din Deva, e înaintat recursul lui George Bogdănescu din Orăștie, contra lui d. dreptului de crîșmărit. Acela trebuie respins!, și luarea dreptului e a să întări, pentru-că a votat în contra noastră și e un agitator „vankuj” (netrăbuit, gunoier), și ceialalți să-i vadă pilda.

Pe învățătorii și crîșmarii ce au votat cu noi, încă îi tot boicotează, aștia întruna contra lor, îi prigonesc, și asta vine de acolo, că contra acelor crîșmari, traficanți, cari au votat contra noastră, nu s'a făcut nimic, și așa pot aștia liniștiți pretutindenea.

Lista (numele) acelor învățători și crîșmari cari au votat contra noastră, am trimis-o la timpul seu numai deșit fișpanului, dar pîn' acum nu s'a vede nimic, — direcția financiară ar trebui să-i apuce asupra pe aceștia, ca ceialalți să se învețe.

„Szászváros” iară și-a schimbat redactorul, și anume cu depărtarea lui Lengyel Béla, a luat vremelnic redactarea Dr. I Szöllösy.

Privitor la petiție (recursul contra alegerii) am vorbit lucrul cu Görög împreună, și el ajută, ar fi bine să știm spre orientare timpul pertractării.

Din „Libertatea” mi-am câștigat toți numerii și i-am tradus. Încă și în cel din urmă număr aștia tare cînele de Moța! Dar doară va înceta ținuta asta (a foii) căci Mihú să încrede tare în izbînda acțiunii (lucrării) sale și atunci să schimbe ținuta foil. Mihú a câștigat pe Maniu, și să zice că și pe Vlad. Ar fi bine să-i scrii și tu.

Moța a fost pedepsit cu 40 cor. pentru scoaterea unei broșuri (cărțicele) aștătoare, și pe temeiul arătării mele procuratura supremă a pornit cercetare, pentru că n'a alăturat adăusul cel cu chemare la boicot, și pentru asta să de pedepsă de 6 luni temniță și în bani! Eu am vorbit cu judele Fekete că să-l sâreze cu măsura cea mai mare a pedepsei, — dar oare fi-va așa? Scrie-ți și tu în treaba asta, căci Moța trebuie strîmătorat!

Învățătorul din Gismar Ádám Vászi, care a votat cu noi, e prigunit într'una; starea lui e de ne suferit; a concurat la Chimindia și Sársálya, fă rîndneală să capete pe oare-care; documentele și rugarea li sunt trimise în ministeriu.

Ieri iară am asediat în Cugir și Vinerea pe Herlea (o fi Aron!), i-au stricat casa (?) și tot acolo făptuitori necunoscuți au împedecat plutirea lemnului, astea's toate fapte a răzbunării.

În oraș e relativ destul de liniște, afară de cîteva cazuri mai mici, nu s'a întimplat așazicînd nimic.

Comuna bisericească izraelită de aici s'a rugat de ministrul de comerț, că trgul de pe 4 Octobrie, cu privire la Anul-nou al lor, să-l strămute pe 3. În treaba asta au venit la mine mulți meserieși și negustori, că să nu o facem așa, că ei au mare pagubă din asta, și de fapt jidovimea e așa de puțină aici, că nu trebuie știrbit folosul celorlalți, dacă îți cer și ție, las să faci cum vei crede.

În treaba popii nost din Valeaiepii încă nu s'a făcut pîn'acum nimic, și așa sâracu, spre rușinea noastră, trebuie să trăiască din milă.

Bocz n'a plătit încă socoata lui Stefani, căci, cum ți-am pomenit, nu a vrut să scrie pe cuită așa, că cu cele 5360 cor. e plătită deplin — și mai trziu ar fi cerut și cele 400 cor. ce s'au desbătut. Bocz pentru trăgerea asta pe sfoară vrea să-l lase să pîrască, și atunci nici atîta nu va căpăta, căci în socoată sunt puse astfel de lucruri, cari n'au fost cerute, ba nici nu s'au servit, ceea-ce putem dovedi. Bani sunt la Takaréck, asta-i treaba lui Bocz și el a fost încredințat cu ea, de aceea isprăveasc'o numai mai departe.

Alte lucruri însemnate nu-ți pot scrie, dar de altfel eu vin „în sus” la începutul lui Septemvrie, nainte de 10, și voi vorbi lucrurile cu tine, dar și pînă atunci scrie-mi că ce părere ai despre acestea și ce ai isprăvit; aștept scrisoarea ta și pîn' la revedere te salută adevăratul credincios

30/VIII. 1910, n. d. a.

Baksay.

*

Un amic al foilor noastre a găsit această epistolă, ruptă și aruncată. Cu multă oboseală a pus-o laolaltă, din cele vre-o 48 bucăți în est era sfîrțicată. Originalul e în mâni bune. A fost fotografată și de pe fotografie noi am făcut clișee, ca s'o putem da și cetitorilor nostri întocmai, și pentru-ca scriitorul ei să n'o mai poată tăgădui.

N'am putut însă da o icoană mai curată a slovei căpitanului nostru de poliție, căci scrisoarea însăși fiind cam murdară, a ieșit în fotografie mai spălăcită, iar în clișeu și mai. Dealtfel cetitorii nostri s'au putut încredința deja, că de e murdară ca înfățișare din afară, apoi în lăuntrul ei, ca cuprins, e și mai și!

Scrisoarea asta ne arată:

Că ce chemare are un deputat ca evreul Farkas, ales în un cerc românesc ca al Orăștiei: chemarea de a prigoni pe toți Românii mai neatrîntători, a le rupe așazicînd gîtul, atacîndu-i în bunul lor material ori asmutînd judecătorii asupra lor să-i bage în temnițe! Iar pe mișcii naționali, să-i răsplătească cu bunătăți;

că ce slujbă are de făcut un fișpan: să scrie la ministerii ca să iee crîșme dela unii Români ce nu s'au închinat divolului și să dea la alții de cei închinăți. Pe dascălii cei buni să-i prigonească, pe ticăloși să-i îndulcească;

că însăși judecătorii lor li-să cere a să face unelte păcătoase de-a prigoni pe Românii buni;

iar mai presus de toate ne arată că ce slujbă minunată are căpitanul de poliție din Orăștie: slujba celui mai păcătos agitator contra bunurilor cetățenilor și a libertăților lor!

Vom reveni pe larg asupra descoperirilor mult grăitoare din această scrisoare, care altfel reoglîndește în sine întreg sufletul ticăloșit al politicii oficiale maghiare din această țară de jaf!

„PARSEVAL“

balonul armatei Austro-ungare
la Budapesta.

Armata noastră „comună“ are de o vreme încoaci și ea balon ce să poate cîrmul, făcut după chipul zis alui »Parseval«, pe care socotește a-l putea folosi în vreme de război pentru șpionarea inamicului, pentru aruncat de bombe, dus de soldați prin aer, etc. Balonul acesta a costat pe Monarchia noastră multe sute de mii de coroane. Ungaria încă și-a dat porțiunea sa de multe mii pentru alcătuirea »Parsevalului« dar era în timpul din urmă mare nemulțămire în țară, că austriecii țin numai și numai pentru ei balonul, și Ungurilor nu vreau nici măcar să li-l arête. Acum a urmat faptul care umple de bucurie pe patrioții nostri. În 23 Octobrie st. n. balonul »Parseval« Nr. 1 a plecat din Fismend (din Austria) spre Ungaria și pauzînd în orașul Györ (Ungaria) douăzeci și patru cîsuri, în 24 Oct. seara a sosit la Budapesta.

Balonul a zburat bine. Drumul dela Fismend până la Györ, cam 100 kilometri, l'a făcut în patru și jumătate ore, din Györ până la Pesta, (130 kilometri) a venit în aproape 5 cîsuri.

Timpul i-a fost fost neprimios și balonul a trebuit să se lupte cu vînturi și curenți tare potrivnice la înălțimea de 500—700 metri.

Era să se întîmple și o nenorocire. Balonul dacă a sosit de-asupra orașului Pesta seara, a plutit aproape o oră și jumătate de-asupra orașului și nu-și găsea de fel locul unde avea să se scobească că era întunecat rău. Cîmpul Râkos era locul destinat pentru balon. Aici cei ce-l așteptau au făcut un foc uriaș, ca cei din balon să vadă unde trebuie să se pozească. Vîntul însă le tot stîngea focul, ba li-s'au mai gătat și lemnele și cei din balon pluteau desnădăjduiți căutînd locul. Dela o vreme au înțeles semnul și s'au pogorit cu balonul în pace aproape de el.

Zece minute dacă ar mai fi stat balonul în aer, li-s'au gata benzina din motor, și nenorocirea era gata. Balonul să prăbușea pe coperișul oare-cărui case, să spărgea și să nimicea, iar cei din lăuntrul lui ar fi azi morți.

Toate acestea le spun cu o vădită bucurie, gazetele ungurești. Le pare tare bine că Austria să gîndește la ei, și le face vizite »cu balonul«, făuresc și din faptul acesta un merit pentru șovinismul maghiar. »Un pas înaintea, zic ei. »Austria de groaza noastră, a Ungurilor ne face »vizite«! Și numai puțini văd cum Austria își rîde iară de ei. Că chiar pe vremea cînd delegațiunile țin din greu la ședințe și delegațiunea maghiară are să voteze și ea socotelile și cheltue-lile »comune«, așadar pe vremea cînd Austria vrea să stoarcă noul jertfe de bani dela fericita noastră Ungarie, ea le face jucărie con-

culturilor nostri orbiți de șovinism, le face petrecanie cu baloane, ca să fie ei veseli pe cînd subscriu milioanele...

Volnicie jandarmarească.

De cîte ori am pus noi pe paginile foii noastre titula aceasta, și-acum din nou trebuie s'o punem, căci să vestește o nouă volnicie a celor mai crude ființe, pe care le rabdă pămîntul pe spinare, volnicie despre care am pomenit pe scurt în numărul trecut. Revenim azi, dînd sălbatecul fapt mai pe larg:

Săptămîna trecută părintele din Ghioroc, Romul Vățianu, grăbea spre casă din comuna vecinașă, însoțit în drum de un băiat al lui, student în clasa a VII gimnazială. În drumul mare, era cam pe'nșărate, se'nțilnește cu strajameșterul de jandarmi, cu care era în minie mai de multă vreme. Acesta voind să se lege cu ori-ce preț de părintele Vățianu, îi dă binețe în o bătaie de joc vădită. Nu capătă însă nici un răspuns, căci părintele uitîndu-se în altă parte, trecu pe lîngă jandarm, fără să-l și bage în samă.

La cîtiva pași în urma sergentului de jandarmi venia căprarul, care tot asemenea dă binețe preotului, dar în chip cuviincios. Părintele îi și mulțumește cum să cade, și își vede apoi de drum. Abia face însă cîtiva pași și îl oprește strajameșterul zicîndu-i:

„De ce nu primești binețele pre cari ți-le dau eu?“

„Eu primesc pe ale cui vreau răspunde părintele Vățianu, — și aceasta e treaba mea!“

„Dar eu nu sunt om cinstit, ce?“ zice iar jandarmul îngîmfat și pe neașteptate lovește în obraz pe preotul nearmat! Fiiul părintelui, care era de față, după-ce rugă pe jandarm, să se poarte cuviincios, să aruncă între ei, ca să nu nu lase pe tatăl-său. Atunci însă strajameșterul turbă și mai mult și chiamă în ajutor partul puștii, cu care începu a lovi în preot fără de milă! Porunci apoi căprarului ca să pună în lanțuri pe părintele Vățianu! Căprarul însă gîndindu-se la urmări, făcu pe strajameșter băgător de samă, că asta ar avea urmări rele! Așa apoi îl luară și pe preot și pe băiatul său înaintea puștilor, și-l duseră spre sat. Îi duseră la primărie. Aci preotul voi să ceară să se iee protocol despre cele întîmplate. Cum însă era tirziu, notarul nu era aici și așa asta nu să putu.

Intr'asta veste despre mișelie se lăți în întreg satul și grăbi și celalalt fecior al preotului la primărie, ca să vadă

ce s'a întîmplat tatălui-său? În clipa cînd voia strajameșterul să bage pe părintele Vățianu într'o odaie a cancelarie, ca apoi să-i poată face sama »între patru ochi«, băiatul mai mare, cînd văzu, zise tatălui său: „Pentru Dzeu, ce faci, nu vezi, că aceștia vreau să te omoară? Vină acasă!“

Preotul nu intră dară unde-l chema gendarmul, și plecă cu fiii sei spre casă.

A făcut arătare despre întîmplare chiar ministrului prin dl avocat Dr. Veliciu, din Arad. Vom vedea, de va primi vre-o pedeapsă jandarmul călcător de cele mai sfinte drepturi cetățenești. Să vedem cum va prețui ministrul ungar suferințele și nedreptățile ce să fac de astfel de oameni volnici unui preot român.

Gendarmul acesta ar trebui să infunde temnița în chip pilduitor, și să-l apuce frigurile cînd gîndește să mai meargă prin mijlocul poporului pe a cărui preot așa de josnic l'a batjocorit!

Pe aiurea și pe la noi.

— Ucigașul Dr. Crippen, osîndit la moarte prin ștreang. — Purtarea poporului englez față de vinovat și judecată. — Seghedinul nostru.

Cetitorii nostri cunosc numele lui Crippen. La timpul său am scris cum acest om și-a ucis soția, apoi făcîndu-o numai bucățele, a îngropat-o în pivniță, ca el să poată trăi cu iubita lui, dșoara Le Newe. Vreme îndelungată crima lui a rămas necunoscută. Rudeniilor soției lui le spunea, că nevasta i-a fugit în America și nu-i mai poate da de urmă. Într'o bună dimineață însă adevărul a ieșit la iveală și Dr. Crippen, medic englez în Londra, ca să scape de pedeapsa ce știa că-l așteaptă, a luat-o spre America, însoțit de iubita sa, dșoara Le Newe, pe care o îmbrăcase în haine de bărbat, ca să treacă cit mai neabgăți în samă pe corabie și peste mare. Cu ajutorul telegrafiei fără drot, a fost însă prins pe vaporul ce ducea spre țărnișii mîntuirii, și adus iar în Anglia. Acum i-s'a pertractat procesul. Lumea întreagă aștepta cu mare neastîmpăr să-i vadă sfîrșitul. Drul Crippen mereu tăgăduia că și-ar fi ucis soția, dar în urma părerii date de alți medici, că oasele găsite îngropate în pivniță sunt oasele soției sale, și că pe acelea numai un doctor a putut să le tace în chip maiestru, încît să numai poată fi cunoscut tot trupul, — Curtea cu jurați, după o sfătuire de abia jumătate de ceas, l-a declarat vinovat, iar pe temeiul votului juraților, tribunalul a judecat, ca doctorul Crippen să fie ucis prin ștreang! Sau, cum zice legea engleză: „Să fie spînzurat de git, până cînd va muri!“

Cînd și-a auzit judecata, uciga-

șul a rămas uluit și nu putea în- druga, decît: Sunt nevinovat, sînt nevinovat!

Mulțimea din stradă, ce aștepta cu viu interes acest proces, cînd a auzit de hotărîrea tribunalului, i-a strigat: să trăiască!, iar pe ucigaș a început să-l injure și să-l blasteme.

Cînd cetim aceste lucruri din purtarea poporului englez, — nu putem să nu ne aducem aminte de purtarea poporului unguresc la Seghedin, care nainte cu vre-o jumătate de an, cînd a aflat că a lor curte cu jurați a declarat de »nevinovați« pe ucigașa de mamă Maria Haverda și pe mișei săi soți Jánosy și Vajtha, le-au făcut alaiu ca la eroi, mai că nu le-a presărat calea cu flori și zile 'ntregi a rămas beat de »însuflețire«, că ucigașii aceștia de rînd n'au căpătat pedeapsă! Această rușine a poporului unguresc din Seghedin s'a spălat în parte abia acum 2 săptămîni, cînd procesul acesta, luat din nou în desbatere de tribunalul din Budapesta, acesta a osîndit pe Maria Haverda la 12 ani temniță grea, iar pe amanții ei Jánosy la 10 ani, și pe Vajtha la 8 ani.

Tribunalul din Pesta s'a arătat înțelept în judecata sa. Deși nu Haverda cu mîna ei a ucis pe mamă-s'a, ci a pus la cale pe aman-tul seu Jánosy, care înțeles cu celalalt amant Vajtha a cumpărat revolverul și a statorit planul de ucidere și l'a îndeplinit, — a pedep-șit mai greu pe păcătoasa fiică, pe frumoașa stricată, decît pe însuși nebunul ucigaș, cere era rob frumse-ței ei, în mîna ei!

Această judecată a reparat în cîtva grozava greșală dela Seghedin, unde izmenoșii »cetățeni« au crezut că fac o »bravură« că dec-lară nevinovată pe o ucigașă de mamă și pe cei doi amanți ai ei, ba le fac încă și alaiu, ca la mi-te »eroi«!

Crippen nu și-a omorît mama, ci numai soția, ceea-ce e mai puțin, și tribunalul englez i-a dat ștreang, iar poporul, de-ar fi ajuns de el, îl omora cu petri acum îndată!

Așa le poruncește lor simțul de moralitate, care să vede că e altul ca pe la — Seghedin.

Conferența învățătorilor

rom. gr.-ort. din tractul protopresb. al Orăștiei, sa ținut Vineri în 8 și Sîmbătă în 9 Octob. v. c. în Orăștie.

Învățătorii au fost întruniți în bis. la 9 ore a. m. unde s'a făcut chemarea Duchului Sfînt prin dl protopop V. Domșa.

Membrii conferenței s'au întrunit apoi în sala școlii noastre rom. din loc, unde P. on. D. protopop, ca comisar consistorial prin un cuvînt de deschidere bine potrivit, deschide conferența, invitîndu-o să se constituie.

Conferența să constituie, alegînd de președinte pe Inv.-dir. Baicu, de verificători pe Inv.: Branga și Fleșeriu, iar de notari pe Stăneasă și

Ilie Bura. Președintele ales multămește pentru Increderea pusă în dînsul și declară cursul ședințelor de deschis.

Punctele puse la ordinea zilei s'au și dezbătut cu toată seriozitatea și priceperea. Punctul cel mai interesant a fost darea de seamă a fie-cărui Inv. despre „activitatea sa extrașcolară“ (în afară de școală), punct care, la început să părea că o să fie mai mult privilegiu de haz, totuși prin întrebările puse de președinte, discuția asupra acestui punct a dat o iconă foarte interesantă, — mîngăitoare pentru unii și muștrătoare și chemătoare la căință pentru alții.

Din singuraticile dări de seamă, acuse la protocolul conferinței de acum, veneratul Contistoriu ar face bine să publice pe cele mai interesante, pentru-că multe lucruri din ele ar putea fi de cinosură și pentru alții și vădesc lucrarea învățatorimii noastre.

Plan nereușit de-a veni din America în Europa în balon.

În numărul trecut al foii noastre vestisem de ne mai pomenita cutezanță a zburătorului american Wellmann, care pornise în tovărășia alor 6 prieteni, spre a trece întinsul ocean atlantic și a ajunge prin împărăția aerului, cu balonul în Europa.

Ei bine, planul acesta a fost de mareș și cutezător, n'a reușit. Wellmann a fost învins de vînturile turbate, și din înălțimile cerești aproape trîntit în mare! Cu spaima morții în suflet, el a cerut prin signal ajutorul unei corăbii, ce trecea pe acolo. Corabia i-a mîntuit, și Wellmann cu tovarășii săi de drum au ajuns întregi înapoi pe țărmiile Americii. Știrea despre mîntuirea lor a ajuns nainte lor la țarm și cînd au sosit și ei, din mii de pîpturi au răsunit cuvinte de întîmpinare. Inșuș Wellmann a fost foarte mișcat de această primire.

Îndată ce s'a coborît de pe vapor l'au încunjunat prieteni, cunoscuți și mai ales scriitorii de foi (ziariști), la a căror rugămintă, Wellmann a povestit următoarele despre călătoria sa:

»La început, la plecarea, nu eram încă hotărîți a lua drumul spre Europa, dar văzînd framșetea de vreme, într'o clipă ne-am învoit cu toții. Șeptezeci și două de ore am rătăcit prin văzduh și la început ne mergea bine, n'avam de ce ne plînge. Străbătusem prin aer cîteva mii de kilometri și eram aproape cu toții încredințați că planul ni va fi încununat de izbîndă. În ziua a treia însă, vremea începu a se schimba. Nouri grei se îngrămădeau de-a-supra noastră și vînturi sălbatece începură a sufla. Balonul nostru își perdu cumpătul și nu mai eram stăpîni pe el.

Într'o clipă pluteam la cîteva sute de metri de-a-supra mării, și în ceaialtă clipă ne cobora vîntul aproape până la suprafața apelor. În cîteva sfîșiduri eram așa de aproape a ajunge între valuri, încît am fost nevoiți a arunca butoaie de benzină ca să peardă balonul din greutatea sa și să mai plutească pe sus! În clipa aceasta însă ne-am prăpădit benzina și într'o bună vreme ne trezirăm, că acuși nu vom mai avea

cu ce mîna motorul balonului și atunci cu siguranță vom ajunge în gura morții! Abia ne spusese noi acolo sus vorbele acestea, cînd unul dintre tovarășii ne arată în adînc de noi ventrelele unei corăbii.

Îndată am telegrafat și am spus că suntem Americani ajunși în mare primejdii. Ei ne-au răspuns, că sunt gata a ne da orice ajutor! Așa apoi am început cu greu a ne scobori spre vapor, și la cîteva metri dela el apoi, le-am slobozit funiile balonului, ca să ne poată trage la corabie. Cu mari greutate și sprijiniți de mîna Dumnezeirei, am ajuns — cum vedeți — sănătoși iarăși.

Wellmann zimbi apoi îndestulit de sine și cînd unul din cei de față îl întrebă că ar mai avea curaj a porni încă odată pe acelaș drum, el răspunde: »Da, dacă aș ști că în josul balonului mereu s'ar ținea pe mare a corabie«.

NOUTĂȚI

Oaspe distins a avut Orăștia Dumineca trecută. P. S. Sa Episcopul Caransebeșului *Dr. Miron E. Cristea*, mergînd dela Sibiu spre reședința Sa, s'a oprit pe puțin timp și la Orăștie. A sosit seara, cu trăsura, venind dela Vinerea, unde a cercetat pe dl Dr. Mih. Era însoțit de dl asesor consist. *N. Ivan*. Au tras la Hotel-Central și aci au petrecut o oară în mijlocul mai multor cunoscuți din loc, iar mîne-zi, Duminecă, P. S. Sa a venit la biserică, la acea biserică, de care îi e legat un frumos an din tinereță, pe care, după absolvirea Teologiei și pînă să poată primi un ștendiu pentru universitate, l'a petrecut ca învățător dirigent la școala noastră românească de aici. Cu multă dragoste și bucurie sufletească l'a primit acum poporul adunat în sf. biserică, printre care mulți flăcăi și fete mari, ori bărbați și femei tinere, i-au fost elevi și eleve.

P. S. Sa a ascultat sf. liturgie din scaunul Archiepiscopesc, iar la urmă a ținut poporului credincios o scurtă și insufleșită vorbire, îndemnîndu-l la stăruință întru a să dezvolta și întări, ca să ajungă tare și mare în acest oraș și peste ținutul lui, — lucruri la cari poate ajunge prin alipirea cu credință cătră biserică și școala sa, și prin muncă cu zor pe toate terenele.

P. S. Sa a fost viu aclamat cu strigări: »Să trăiască!« de poporul ce l'a ascultat.

P. O. Domn protopop *V. Domșa*, a mulțumit apoi P. S. Sale pentru plăcuta vizită ce a făcut bisericii noastre în trecerea sa spre reședință, îi arată însă părerea de rău, că nu a vestit cît de cît mai înainte că ne onorează cu vizita sa, ca să-i fi putut face acest popor, care mult îl prețuește și-l iubește, o primire, așa precum ar fi dorit să i-se facă, ca unui Archiepiscop de care îl leagă și pe poporul de aici atît de plăcute aduceri aminte. Nădăjduiește că i-a da Dzeu și P. S. Sale și poporului de aici încă privilegii, a să revedea în forme

mai sărbătorești decît cele ce azi i-le poate arăta. Îi dorește ajungere în pace la Reședință și-l roagă să ne păstreze o bună aducere aminte și în viitor.

Poporul de nou aclamă pe iubitul Archiepiscop, — care pleacă în mijlocul cîntării: »Pe stăpînul și arhierul«...

P. S. Sa s'a grăbit și a plecat îndată la gară și cu acceleratul de amiază a călătorit deja mai departe spre Caransebeș.

Nou ziditul colegiu (gimnaziu) ev. ref. din Orăștie, să va da folosinței în chip sărbătorec în ziua de 31 Octobrie (Luni viitoare). Vine din acest privilegiu la Orăștie Episcopul ev. reformat din Cluj, *Kennedy*, care va face sfințirea noii zidiri, vine ministrul de culte conte *Zichy*, vin mai mulți deputați și alți fruntași ai bisericii ev. reformate maghiare, făcînd din această zi o zi de mare sărbare culturală națională a lor.

Noul edificiu e o zidire măreață, foarte frumoasă și comodă, care a costat vre-o jumătate de milion cor., pe care biserică ev. reformată maghiară din loc, cu tot ajutorul dat ei și de stat, nu putea să o zidească, de nu ajungea să capete un puternic ajutor dela Universitatea Săsească. Iar cum a-veea cea uriașă a Universității săsești este în mare parte cîștigată din dăjdiile, dările cele grele ce trebuia să le plătească și poporul român prin mai multe veacuri, față de așezămintele culturale și bisericesti săsești, — vădit că multă sudoare stoarsă de pe poporul român s'a zidit și în noul colegiu ev. reformat maghiar din loc.

În schimb ce mulțam i-să da acestui popor din partea bisericii surori ev. reformate maghiare, ca stăpîna și poruncitoarea în aceste școli? Acela, că: *deja nici religia nu mai lasă pe biserică sora în Christos, a Românilor, să o mai învețe cu copiii săi în limba sa oficială română!* A pășit aci o biserică ce să închină lui Christos, față de altă biserică alui Christos, cu o dușmănie și o nesuferire, cu o răutate și inimă neagră de ură, — care nu mai poartă asupra sa nici umbră de pecetea învățăturilor blîndului, iubitorului și mîngăetorului Isus!

Pentru aceea, Români din Orăștie, deși invitați și ei la sărbările culturale ale bisericii ev. reformate din loc, *stau cu toții departe de ele*, ca un viu protest contra purtării necreștine ale acestei biserici față de bisericile române. Singur reprezentanții bisericilor, cei doi protopopi, *V. Domșa* și *Dr. Tr. Frunțiu*, vor merge de să vor prezenta Ministrului de Culte și Episcopului dela Cluj, — încolo la nici o paradă, la nici un banchet, la nimic, dintre Români parte nu va lua nimenoa, — deși între împrejurări normale bucuros ar fi luat și frunțașii români parte, ca la o sărbare a unui așezămînt cultural.

Acesta însă să dovedește a nu mai fi așezămînt cultural, ci casă de incuiziție, în care să se tragă pielea de pe sufletul românesc al celor ce vor intra în ea!

De aceea Români nu pot lua parte la sărbarea de casă a bisericii soră-maștera, ev. ref. din loc.

Din privilegiul acestei sfințiri a noii zidiri a gimnaziului („colegiului“) unguresc din loc, sunt aranjate și feiurite sărbări. Între ele un concert și producțiune teatrală, printre punctele cărui vedem și o dizertație (cetire) de deputatul tăiat împrejur *Farkas Pál*, care și el vrea să iee parte la sărbarea goi-lor creștini. Îl rugăm pe desmerdatul *Jidanaș* să nu uite a ceti și epistola: „*Kedves Barátom*“ ce i-a scris-o căpitanul de poliție de aici despre cum trebuie strînși de gît Români, — epistolă pe care li-o poate ceti de-adreptul din „*Libertatea*“.

Membri (deputați) la Camera Industrială din Arad au fost aleși Duminecă din partea măestrilor din Orăștie, dnii *Nicolae Opincar*, m. măcelar și dl *Schumacher*, franzelar.

După lege membrilor aleși la Camera li-să socote darea duplu și prin aceasta dl *N. Opincariu* intră ca *virilist* atît la comitat, cît și în reprezentanța orașului nostru.

Dr. Lupaș decorat. Maiestatea sa regele *Carol I.* al României a dat dlui *Dr. Lupaș*, protopopul Săliștei, medalia *Bene merenti cl. I.*, pentru valoroasa sa scriere: *Viața lui Șaguna*, premiată și de *Academia Română*. Această cinste e binevenită și vrednică, fiind dl *Lupaș* unul dintre cei mai srguincioși și talentați bărbați tineri ai noștri.

Scarlatină în comitatul Clujului. În comuna *Silvașul-de-Cîmpie* (comit. Clujului) bîntue de aproape trei săptămîni primejdioasa boală, mai ales pentru copii: scarlatina. De la această comună încep a să ivi acum și în comunele vecine cazuri de scarlatină. — În *Silvașul-de-Cîmpie* pe zi sunt cîte 3—4 morți. În timp de trei săptămîni au murit *peste șeptezeci* de inși, de scarlatină. — Mor și oamenii mari, nu numai copii.

Ministrul a rînduit, ca atît în *Silvaș* cît și în satele vecine, să se clădească îndată bărci pentru cei bolnavi, iar școlile să fie închise.

Pe oameni așa de mult i-a umplut frica, că nu cutează nici vecinii să mai vorbească unii cu alții.

COLERA

Cele mai noi știri despre colera din țara noastră și jertfele ei, sunt următoarele:

În 22 Oct. în comit. *Torontál*, comuna *Báranyos* 1 caz de moarte; în *Jásbela* (com. *Baciu*): mai multe îmbolnăviri și 5 cazuri de moarte; în *Batta* (com. *Tolna*) 1 caz de moarte. În *Mohaci* colera a încetat

A ieșit de sub tipar și să află de vânzare:

„Calendarul Național“ pe 1911.

E fără păreche între Calendarele române dela noi! Prin mulțimea chipurilor sale minunate, și cari nu să pot găsi nicăiri aiurea, »Calendarul Național« de pe 1911 e cel mai frumos și mai interesant între toate Calendarele românești! Iată câteva lucruri ce să găsească în el:

Vederea orașului Davos, din care marele Vasile de Stroescu a trimis în anul acesta jumătate de milion coroane ca dar pentru ajutorarea culturii române în Ardeal și Ungaria!

Casa în care a locuit V. Stroescu în Davos, și din care a trimis minunatele sale daruri! E un palat măreț cu 5 rânduri, care e sfințit și ajuns pentru noi istoric, prin darurile ce din acel palat s'au răvărsat spre noi.

Scrisoarea dlui V. Stroescu către „Libertatea“ când redacția l'a rugat să-i dea fotografiile. Insași scrisoarea e fotografiată și așa e în Calendar, că fiecare vede slova lui Stroescu, scrisoarea mâinii lui însași! — Și alte vederi din Davos.

Apoi vederea hotelului »Palace Hotel« din Montreux, la marginea lacului de Geneva, în Elveția, loc minunat, la care s'a dus marele nostru binefăcător după ce a plecat din Davos.

Biserica românească din Baden.

Dela Montreux dl Stroescu a mers la Baden-Baden, în Germania, și acolo și-a luat foarte frumoase fotografii (chipuri) ale bisericii românești din acel oraș atât de departe în lumi străine! E o biserică scumpă zidită de fostul Domn al Moldovei *Mihalachi-Vodă Sturza* de pe la 1844—45. Mulți Români nici n'au mai auzit de ea, decum s'o fi văzut!

Dl Stroescu a avut marea bunătate a descrie însuși pe samă »Calendarului Național« al nostru, acea biserică și a ne trimite atât chipul ei din afară, cât și chipul măreț al iconostasului și al unei statue (monument) din lăuntrul ei. În »Calendarul Național« pe 1911 cetitorii află descrierea *făculă de însuși dl Stroescu*, a acestei foarte frumoase biserici românești din depărtatul oraș nemțesc.

În acelaș Calendar cetitorii află fotografiile dlui Vasile de Stroescu așa cum era el la vîrstă de 32 ani (chip până acum ne-dat de nici o foaie dela noi!), apoi cum era la 40 ani și cum la 48 ani.

Tot acel chipul inginerului *Aurel Vlaicu*, cel de care atîta să mîndrește azi neamul românesc; chipul *mașinei lui de zburat*, chipul lui în *zbor pe sus*, cînd abia să vede cît o pasere, și apoi: chipul *casei părintești* alui Vlaicu; chipul curții părinților lui, etc. chipuri cari iară nu le-a mai arătat nimenea și nu să pot găsi aiurea, fiind ele fotografate anume pentru »Calendarul Național«!

Chipul cînd *Stefan-cel-mare* ară cu Polonii prinși în jug locul unde i-a bătut în Codrul Cosminului, făcînd o poiană nouă în mijloc codru, botezată de atunci »*Dumbrava-Roșie*«.

Chipul cînd *capul lui Băthory* Principele Ardealului bătut de *Mihai-Viteazul*, e adus de Săcui naintea lui *Mihai* pe tîpsie!

Aflînd de foarte vrednică lucrarea Atelierului de țesătorie din Orăștie, Calendarul nostru din astan a dedicat mai multe pagini acestui atelier național. Să dau în el chipuri foarte frumoase, cari nu s'au arătat aiurea!

O cupertă (invălitoare) foarte frumoasă împodobește Calendarul Național pe 1911: În cele patru colțuri patru icoane frumoase: *Sus BISERICA DELA CEBEA cu GORONUL LUI HOREA; alături MORMINTUL LUI A. IANOU, cu crucea și îngrăditura lui, jos: Chipul lui A. IANOU și alături o țesătorie din Atelierul dela Orăștie. Printre ele țesătura românească după albumul dsoarei Minerva Cosma. E însași cuperta o icoană națională foarte drăguță și de preț!*

Incolo: vederi dela potopul din Bănat, cari aiurea nu s'au mai dat! — Apoi feiurite chipuri din lumea mare!

= De cîtit material foarte ales: poezii, nuvele, glume etc.

Prețul lui.

Scotînd noi Calendarul acesta astan și mai mare ca anul trecut cu 20 pagini depline, și mai bogat ca ori-cînd în chipuri neîntrecute de interesante, și împodobindu-l cu o cupertă frumoasă și scumpă, — am fost siliți a-i urca prețul cu 2 cr. (4 fl.). Să vinde dar astan cu 40 fl.

La 10 exemplare plătiți deplin, să dau două pe de-asupra și să trifranco (posta plătită) acasă!

Cel ce cumpără 15—25 ex. le capătă cu 14 cr. (28 fl.), dela 25 în sus, cu 12 cr. (24 fl.) unul, — trimise franco (posta plătită de noi!).

FĂRĂ BANI NAINTE TRIMIȘI NU SĂ DAU. Abatere să poate face numai rar, cu oameni nouă bine cunoscuți din anii trecuți ca plătitori cinstiți, sau cu abonenți vechi și bine plătitori ai noștri. Altoru nul s'au tipărit numai un număr restrîns, cît știm că să trec repede. Cei-ce doresc a le avea, să grăbească, că să nu rămîna fără ele. Mai îtrziu nu să pot tipări altele!

Trimiteți banii la:

Admin. „LIBERTATEA“ Orăștie (Szászváros).

Croitorie de costume seliștenești.

Aduc la cunoștința poporului nostru românesc din Orăștie și jur, că dela 1 Novembro încolo, deschid în piața Orăștiei lîngă prăvălia I. Lăzăroi.

croitorie de costume seliștenești pentru femei și bărbați.

Port curat seliștencesc, necorcit, stofă trainică, — lucru solid, cu prețurile cele mai ieftine ce să pot.

Am lucrat și pîn'acum și lucrez și acum costume de acestea la locuința mea în str. Grădinari Nr. 9.

Iacob Hertza,

(866) 2—3

croitor de halne bărbătești și de costume seliștenești.

Editor și redactor responsabil: Constantin Șandru.

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil articolu de vânzare!), cât și soiuri de vin: rizling, mușcateler, etc.

să găsească de vânzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela **DOMENIUL ROMÂNESC**

DIN BOBALNA

lîngă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru toamna de față și pentru primavară, are la îndemână jumătate de milion altoi, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit în anul de față pe alocurea școli întregi de altoi, la Bobilna, fiind foarte bine grijite, nu le-a făcut nici o stricăciune, altoile sunt foarte frumoase și pline de viață! La cerere, să trimită Catalogul cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBILNA“

a dlui Dr. A. Vlad: Băbolna, u. p. Szászváros.

NB. Pentru viierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit izvor de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobilna crescute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, firește, îi priește cu atât mai ușor. (832) 7—

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în locuința mea din Orăștie (Strada dealului nr. 6), am deschis un **salon de pălării pentru dame.**

Rog prea onoratul public pentru binnvoitorul sprigin, promițînd că atât ce privește gustul fin, cât și prețurile solide și moderate, mă voiu năzui a satisface tuturor dorințelor. În prăvălia mea să pot căpăta în mare asortiment marfe de Paris, Viena și Budapesta. Să află și forme de pălării negarnisite.

Reparaturi efectuelesc pe lîngă prețuri moderate.

Orăștie, în Octobrie 1910.

Cu deosebită stimă

Judita Indrieș.

(849) 3—3

„CASSA DE PASTRARE ÎN MERCUREA“ SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare cu $4\frac{1}{2}\%$ interese fără anunț, cu 5% pe lîngă un anunț mai lung, iar peste 10.000 coroane cu $5\frac{1}{2}\%$.

Interesele după depuneri să capitalizează de 2-ori pe an și anume la 30 Iunie și 31 Decemvre n.

Darea de interese o plătește institutul.

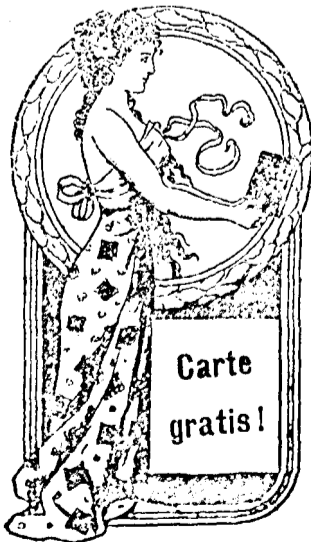
Depuneri și ridicări să pot face și prin postă.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipotecară, obligațiuni cu cavenți, pe ipotecă, credite de cont-curent pe lîngă asigurare ipotecară sau hîrtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între $6\frac{1}{2}\%$ — 8% fără nici o proviziune!

Diracțiunea.

(715) 10—10

O CARTE PREȚIOASĂ CU TOTUL GRATIS

și încă franco în envertă închisă, capătă dela noi tot cel-ce ni-o cere! Jertfa asta o aducem, ca omenimea suferitoare să o facem atentă la modul de vindecare electrică! Mulți bolnavi încă nu știu că: slăbăia generală de nervi, reumatismul, neuralgiile, conturbările nervoase de mistuire, nesomnul, durerea de cap, toate felurile de slăbăi și multe boala de seneci, să vindecă minunat prin curentul galvanic (electric).

Cartea, pe care o trimitem ori-cui

GRATIS ȘI FRANCO

în envertă, fără nici un obligămint pentru primitor. — un e un catalog de prețuri, el o conferință științifică ușor de priceput, popular scrișă, de înțeles pentru ori-cine. — Cereți-o dela:

Inst. de ord. medical „ELECTRO-VITALIZER“

Budapesta, Semmelwols u. 4, fôlomet. 51.

Ora de ordinațiune: în zile comuna dela 10 1 și dela 3 6, în Duminică și sârbători dela 11 1.

Cupon pentru carte gratis! Tale-l și-l lipsește pe-o corespondență

Inst. medical „Electro-Vitalizer“ Budapesta, Semmelweis u. 4, fôlomet. 51.

Rog a-mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele..... Comuna și posta.....

„Tipografia Nouă“, I. Moța, în Orăștie